

REFOREST & DIGITAF

Agrolesnictví se v posledním desetiletí dostalo do popředí zájmu, zejména díky své schopnosti zachovat produkci potravin a zároveň podpořit mimoprodukční funkce potřebné ke zlepšení kvality životního prostředí. Širší zavádění agrolesnických systémů (ALS) do praxe však naráží na množství překážek, které není jednoduché překonat. **Evropská komise proto v zájmu rozšíření agrolesnictví v Evropě financuje dva výzkumné projekty, ReForest a DigitAF, v nichž obou je zapojena i Česká republika.**

Stručné představení projektů:

Cílem obou projektů je podpořit agrolesnictví v Evropě a odstranit bariéry, které dnes brání jeho širšímu využití.

Záměrem projektu **ReForest** je rozvinout spolupráci mezi privátním a veřejným sektorem v rámci celé Evropy a jasně definovat přínosy (vázání uhlíku, biologická rozmanitost, produkce) této spolupráce. Díky založení Living Labs ve vybraných zemích bude možné jasně kvantifikovat dané přínosy v různých zemích, a tedy podpořit rozvoj agrolesnictví napříč celou Evropou.

<http://agroreforest.eu/>

DigitAF projekt si klade za cíl vyvinout digitální nástroje (nástroje, modely, aplikace), které mohou být využity pro založení a obhospodařování ALS. Tyto nástroje budou vyvinuty ve spolupráci s odborníky, politickými aktéry, farmáři a dalšími zúčastněnými stranami a zástupci trhu s cílem vyvinout návrhy na jejich možná zlepšení a zjednodušení. Cílem je kvalitní implementace ALS na podporu adaptace a mitigace klimatických změn v zemědělství a zajištění udržitelného hospodaření s přírodními zdroji. Skupinám hlavních aktérů poskytneme nástroje odpovídající jejich potřebám.

<http://digitaf.eu/>

Financováno Evropskou unií. Vyjádřené postoje a názory jsou však pouze názory autora (autorů) a nemusí nutně odrážet názory Evropské unie nebo Evropské výkonné agentury pro výzkum (REA). Evropská unie ani orgán poskytující podporu za ně nemohou nést jakoukoliv odpovědnost.

Výstup z REFOREST & DIGITAF Workshopu, který se konal dne 17.10.2023 na farmě Jagava Permafarma ve Veselici

- Aktuální vývoj ALS v ČR

V rámci nového programového období **SZP 2023-27** se v ČR rozběhl nový titul na podporu agrolesnických systémů v rámci programu rozvoje venkova. Od prvního června 2023 nabylo účinnosti nařízení vlády č. 140/2023 Sb. o stanovení podmínek provádění opatření agrolesnictví. Na stránkách ministerstva zemědělství naleznete oficiální metodiku k provádění tohoto nařízení, důležité je její doplnění o Metodický list k provádění opatření agrolesnictví č. 4, (zejména působnost orgánů ochrany přírody při podávání žádostí). Odkazy na důležité dokumenty jsou k nalezení na webu [agrolesnictvi.cz](https://www.agrolesnictvi.cz).

Do konce září 2023 podalo ohlášení 151 zájemců s celkovou výměrou 1 472,3 hektarů.

Nakonec založilo agrolesnické systémy 87 zemědělců na celkové ploše 610,3 ha. Z toho na standardní orné půdě (R) to bylo 163,8 ha, travních porostech (G) 25,5 ha a 420,8 ha na trvalých travních porostech (T). Je tedy vidět že o tento titul je poměrně velký zájem, a doufáme, že v tomto roce se do agrolesnictví zapojí ještě větší počet zemědělců. Český spolek pro agrolesnictví vytvořil skupinu poradců, kteří již poskytují oficiální poradenskou podporu pro zájemce.

- Výsledky dotazníkové studie zaměřené na využití digitálních nástrojů v ALS

Navzdory svému potenciálu pro podporu udržitelnosti zemědělských podniků čelí přijetí agrolesnictví mnoha výzvám závislým na kontextu, včetně absence rozhodovacích nástrojů a překážek, které brání hodnocení ekonomických, ekologických a sociálních přínosů.

V kontextu projektu DigitAF jsme navrhli dotazníkový průzkum mezi mnoha zúčastněnými stranami, abychom porozuměli vnímání a využití agrolesnictví a pro porozumění potřeb zúčastněných stran týkajících se agrolesnictví a digitálních nástrojů. Dále také abychom poskytli informace, které informují tvůrce politik, vedou průmyslové postupy a podporují iniciativy spolupráce, které využívají potenciál digitalizace pro udržitelné agrolesnictví v evropském kontextu.

Náš průzkum zahrnoval různé účastníky (jako zemědělce a tvůrce politik) se zájmem o agrolesnictví ze sedmi evropských zemí. Do hodnocení se zapojily účastníci ze šesti Living Labs zastupující Česko, Finsko, Německo, Itálii, Nizozemsko a Spojené království spolu se skupinou účastníků z Belgie.

Respondenti používají data a digitální nástroje pro různé účely v zemědělských systémech a zajímali se o jejich potenciál zlepšit agrolesnictví, včetně užitkovosti zvířat, stromů a plodin, vedení managementu, návrhu systému a výběru stromů. Zemědělci a tvůrci politik vyjádřili obavy a návrhy týkající se politických rámců, jako je Společná zemědělská politika (SZP), a naznačili oblasti pro zlepšení při

prosazování a podpoře agrolesnických iniciativ. Zúčastněné strany identifikovaly technické, ekonomické a administrativní výzvy pro přijetí agrolesnictví, včetně nutnosti velkých počátečních investic, administrativní zátěže a omezených technických znalostí, zdůrazňující potřebu cílené podpory a iniciativ, které usnadní přijetí agrolesnických postupů. Přestože se účastníci studie domnívají, že digitální nástroje pro agrolesnictví by byly užitečné, povědomí o stávajících nástrojích je zatím nízké, což zdůrazňuje nutnost zvyšování povědomí a dalších inovací a rozvoje v této oblasti.

V budoucnu by se úsilí mělo **zaměřit na vývoj cílených řešení na podporu agrolesnictví** podle vnímání zúčastněných stran, **uživatelsky přívětivých digitálních nástrojů** přizpůsobených potřebám a preferencím vyjádřených zúčastněnými stranami, a zároveň **zvýšit sdílení znalostí a budování kapacit** mezi vědci a praktikujícími zemědělci.

- **Sběr dat k socioekonomickému dotazníku LL – Hodnotový řetězec v českém agrolesnictví a znalostní mezery: Farmáři budují vztahy a preferují lokální prodej**

Ze sběru dat v dotazníkovém šetření hodnotového řetězce v oblasti agrolesnictví a znalostních mezer v rámci České republiky vyniklo mnoho zajímavých trendů a postřehů od samotných farmářů. Farmáři nezmiňují pouze tradiční produkty získané obhospodařováním svých pozemků a chovem zvířat, ale také rozšiřují svá portfolia o poskytování služeb pro veřejnost. Edukační programy pro školy a veřejnost jsou jedním z příkladů toho, jak farmáři aktivně přispívají ke vzdělávání a informovanosti o agrolesnictví ve společnosti.

Farmáři také kladou důraz na budování vztahů se svými zákazníky založených na vzájemné důvěře v kvalitu poskytovaných produktů. Preferují přímý prodej z farmy nebo prostřednictvím malých specializovaných farmářských obchodů. Zajímavým modelem je i program Komunitou podporovaného zemědělství (KPZ), kde partnerství mezi zemědělcem a podílníkem umožňuje sdílení rizik a přínosů hospodaření.

Z pohledu marketingu bylo zjištěno, že farmáři aktivně využívají sociální sítě, zejména Facebook, a webové stránky jako komunikační kanály. Žádný z dotazovaných farmářů však neuvažuje nad marketingovou strategií a nad svým prodejem komplexněji. Většina z nich si cenovou strategii odvozuje z kalkulace nákladů na výrobu a s ohledem na průměrnou cenu na trhu.

Farmáři zdůrazňují vědomí svého postavení na trhu, kde nabízejí výjimečně kvalitní produkty zaměřené na specifické cílové skupiny. Někteří z nich také zmiňují nárůst konkurence v poslední době.

V rámci zdrojů pro získávání informací byl často zmiňován Český spolek pro agrolesnictví (ČSAL), který slouží jako klíčový zdroj podpory a informací pro farmáře v této odvětvové oblasti. Klíčová jsou také setkání s ostatními farmáři a společné sdílení poznatků.

Shrnutí:

Dobré vztahy, kvalita produktů a tvrdá práce jsou společným jmenovatelem všech dotazovaných. **Pro posílení pozice na trhu a zvýšení povědomí o agrolesnictví** by bylo vhodné **spojit poznatky z průzkumu trhu s marketingovou strategií** jednotlivých farmářů. Nicméně je třeba zdůraznit, že možnou překážkou může být nedostatek jejich času, znalostí z oblasti marketingu a obava z přílišné administrativy při plánování marketingových aktivit.

Tato předběžná zjištění budou v brzké době detailněji vykreslena v celkových výsledcích shromážděných dotazníků v rámci zemí zapojených do projektu ReForest a zasazena do evropského kontextu.

- Exkurze po farmě Jagava Permafarma

Farmu Jagava Permafarma vlastní pan Tomáš Franěk, který nám během řízené exkurze přiblížil **agrolesnické prvky** vytvořené na jeho farmě. Jedním z prvků bylo pět bioklimatických pásů. Ty nejen chladí okolí, ale slouží také jako větrolamy a zdroj stínu pro místní biotu. Během procházky jsme obdivovali rozsáhlé ovocné sady s novými i starými odrůdami stromů, včetně sadů ořešáků, kaštanů a třešní. Farmu prolínají pásy stromů a keřů sloužících včelám. Pro podporu biodiverzity byly do krajiny navraceny bažanti a koroptve.

Pan Franěk nám přiblížil a zdůraznil **soběstačnou produkci farmy**, kde se věnuje výrobě potravin a prodeji ovoce přímo z farmy ve speciálních bedýnkách. Proenvironmentální přístupy praktikované na farmě vedou k větší odolnosti půdy

a krajiny, pan Franěk tak důrazně odmítá používání minerálních hnojiv a chemických prostředků.

Celý workshop na farmě Jagava poskytl inspiraci a vhled do agrolesnictví v praxi.

Děkujeme všem účastníkům za jejich aktivní zapojení v rámci tohoto workshopu a budeme nadále pokračovat v našem společném úsilí o podporu rozvoje agrolesnictví v České republice.

Seznámení s vybranými Living Labs projektů výše v Evropě:

Představení živé laboratoře ve Velké Británii – projekt ReForest

Agrolesnictví ve Velké Británii

Ve Spojeném království zahrnují agrolesnické systémy chov dobytka a produkci mléka v horských oblastech, které jsou vlhčí na západě a severu, zemědělské systémy v nížinných a suchých oblastech na jihu a východě. Podíl zemědělské půdy země (70 %) je větší než ve většině evropských zemí. Většina půdy je intenzivně obhospodařována a vysoká hustota populace znamená, že zemědělská půda má důležité kulturní a potravinářské funkce. Velká část nížinné Anglie a Walesu má krajinu s agrolesnickými prvky, kde farmáři spravují mozaiku se řádky stromů a zemědělstvím. Stromy na farmách mohou mít různé krajinářské prvky, jako jsou farmářské lesíky, ochranné pásy, lesní pruhy podél toků a hraniční živé ploty. Existují také integrované systémy, včetně pastvin ve stinných lesích a ovocných sadech, lesních pastvin, parkových lesů, alejového pěstování a roztroušených stromů. Hlavními formami agrolesnických systémů jsou živé ploty, lesní pastviny a tradiční systémy lesní pastvy, jako jsou lesní pastviny, parkové lesy a ovocné sady. Existují také experimentální oblasti s polními agrolesnickými systémy a oblasti lesních zahrad a organické agrolesnictví.

Podpora agrolesnictví ve Velké Británii

Spojené království opustilo EU v roce 2021 a podepsalo obchodní a partnerství dohodu s EU. Od té doby byly přímé dotace zemědělcům, které dříve poskytovala SZP, nahrazeny přístupem "veřejné peníze za veřejné statky", realizovaným prostřednictvím programu Environmental Land Management Scheme (ELMS). I když nový Zemědělský zákon je stále ve fázi zavedení do praxe, zahrnuje ELMS a také opatření pro agrolesnictví. Tyto politické nástroje však jsou v neustálém vývoji a jejich plánované spuštění je plánováno na období 2024-2027.

Opatření se budou lišit v závislosti na správě ve Spojeném království (Anglie, Skotsko, Wales, Severní Irsko), jelikož každá část je zodpovědná za vlastní zemědělskou politiku. Ministerstvo životního prostředí, potravin a venkova (DEFRA) zodpovědné za Anglii, zadalo řadu programů "Testování a zkoušení", aby zhodnotilo, co bude ELMS zahrnovat a jak bude implementováno. Původně nebylo agrolesnictví zahrnuto jako samostatný program v rámci ELMS. To se však změnilo s implementací specifické skupiny testů ELM Agroforestry, kterou koordinuje konsorcium složené z: Organic Research Centre, Soil Association, Woodland Trust a Abacus Agriculture.

Hlavním úkolem tohoto konsorcia je poskytnout informace DEFRA o preferovaných platebních mechanismech zemědělců a pokyny pro zvýšení přijetí agrolesnictví po Brexitu. Vzhledem k tomu, že zemědělství a lesnictví jsou rozdělenou politikou ve čtyřech národech Spojeného království, budou se pro Anglii, Skotsko, Wales a Severní Irsko lišit různé politiky.

ELM je plánován ve třech úrovních:

- Úroveň 1 bude platit za jakékoli změny v hospodaření, které směřují ke zlepšení environmentálního výkonu farem.

- Úroveň 2 bude platit za hospodaření s pozemky, které mají specifické environmentální účely.
- Úroveň 3 bude platit za velkoplošné environmentální změny, jako je zalesňování nebo vytváření nových mokřadů.

Britská živá laboratoř

Živá laboratoř na severu Anglie zahrnuje hrabství Yorkshire, Durham, Northumberland a Cumbria. Tato oblast Anglie je chladnější než jih s vysokým srážkovým úhrnem na západě (Cumbria) a nižším na východě. Půda v níže položených oblastech je vhodná pro zemědělství, pro pěstování plodin na orné půdě a některé druhy zahradnictví. S rostoucí nadmořskou výškou se půda stává méně vhodnou, přičemž "horské" oblasti jsou klasifikovány jako oblasti s nadmořskou výškou vyšší než 300 m. V těchto oblastech je půda vhodná pouze pro pastvu nebo lesnictví.

Živá laboratoř na severu Anglie zahrnuje různorodý výběr farem s kontrastními zemědělskými systémy a obchodními modely. Všechny farmy se zajímají o hledání inovativních způsobů hospodaření na půdě, které zahrnují stromy pro různé účely, a o způsoby optimálního využívání stromů, které již na jejich pozemcích jsou. Zapojené farmy pokrývají oblasti v nížinách až po okrajové horské oblasti. Dvě z demonstračních farem nejsou založeny příliš dlouho (méně než pět let) a dvě mají různorodou směs lesních porostů; od starých listnatých lesů a výmladkových lesů až po komerční výsadby a lesy vysázené v posledních 20 letech. Všichni zemědělci a zúčastněné strany v živé laboratoři se mají zájem učit se od sebe navzájem a budovat znalostní základnu, která pomůže jim i ostatním lépe integrovat stromy do svých zemědělských systémů.

V některých případech (např. **Farma Ings**) se pěstují stromy pro ovoce, zatímco v jiných případech se vysazují stromy pro palivo (např. **Farma Cockle Park**). Zemědělci jsou si vědomi rozmanitých funkcí, které mohou stromy plnit, a ve skupině je zvláštní zájem o začlenění stromů do systémů s hospodářskými zvířaty. Pro mnoho místních zemědělců, kteří produkují potraviny v podmínkách, které mohou být okrajové, je důležitý přínos stromů jako úkrytu pro plodiny a hospodářská zvířata. **Komunitní farma Gibside** se nachází v poměrně vysoké nadmořské výšce pro produkci zeleniny a využívá stromy nejen pro produkci ovoce, ale také jako větrolam. Hospodářská zvířata v horských oblastech (tj. **Farma Gowbarrow Hall** a **Mindrum Estate**) budou mít prospěch z úkrytu, který stromy poskytují, zejména v zimních měsících. Někteří místní zemědělci si také uvědomují, že zemědělci, kteří mají na svých pozemcích stromy, mohou být v budoucnu finančně odměněni, tj. ze soukromých finančních zdrojů.

Komunitní farma Gibside

Farma Gowbarrow Hall

Farma Ings

Mindrum Estate

Cockle Park Farm (výzkumná a demonstrační farma)

Farma Cockle Park je jednou z praktických výukových a výzkumných farem Newcastle University. Jedná se o smíšenou farmu o rozloze 307 hektarů, která se nachází 18 mil severně od Newcastleu, z čehož 20 hektarů je věnováno agrolesnictví.

Jednou z otázek výzkumu, kterou se farma Cockle Park zabývá, je hospodaření s plodinami v alejích. Například, při použití fungicidu, jak ovlivňují stromy v agrolesnickém systému časování aplikace fungicidu a jaká je variabilita mezi řádky? Dále se zkoumá, jaké dopady budou mít stromy na dávku živin a jak budou ovlivněny škůdci – budou jejich populace klesat nebo stoupat?

Další výzkumnou otázkou, kterou by farma chtěla prozkoumat, je, jak se mění vlastnosti půdy v období vlhka a sucha vlivem stromů a jak to následně ovlivňuje zpracovatelnost půdy.

Nedostatek dobře zavedených a rozsáhlejších agrolesnických systémů ve Spojeném království znamená, že není k dispozici mnoho údajů o ekonomice agrolesnických pozemků. V posledních dvou letech byly shromážděny záznamy o nákladech, čase a vstupních datech agrolesnického pole, které zahrnují údaje o výnosu plodin na orné půdě. Vzhledem k tomu, že stromy budou sklizeny každé tři roky, bude trvat několik let, než budou získány výsledky a než bude možné vyvodit závěry z několika cyklů sklizně vrb a topolů.

Ředitel univerzity a farmy doufá, že jejich výzkum pomůže novým i stávajícím velkým agrolesnickým projektům přijímat informovanější rozhodnutí. Workshopy pořádané laboratoří ReForest North of England Living Lab tyto diskuse usnadňují a také pomáhají určit problémy, kterým agrolesnictví v této oblasti čelí, a co je třeba k jejich řešení, v některých případech s využitím modelů, jako je FarmTree, Public Goods Tool a analýza ekosystémových služeb.

Představení živé laboratoře v Nizozemsku – projekt DigitAF

Agrolesnictví v Nizozemsku

Kromě malých oblastí kulturně historických tradičních agrolesnických porostů je agrolesnictví v Nizozemsku spíše nedávným hnutím. Prvními osvojiteli agrolesnictví v Nizozemsku jsou chovatelé dobytka. Od roku 2008 začala malá skupina chovatelů drůbeže experimentovat s výsadbou stromů ve svých volných výbězích. I přes značný zájem o tuto praxi v drůbežářském sektoru je agrolesnictví na drůbežích farmách zpomalováno výskytem ptačí chřipky a zákazem chovu kuřat venku. Paralelně s chovateli drůbeže se chovatelé mléka začali zajímat o výsadbu stromů a keřů pro biomasu, podporu biodiverzity, dobré životní podmínky zvířat ale i produkci krmiva. V poslední době byla praxe krmných dřevin přijata větší skupinou chovatelů mléka. Také silvopastní systémy se standardními ovocnými stromy, ořešáky a lískovými keři v průběhu let narůstaly na popularitě. Chovatelé dojných krav nyní tvoří dominantní skupinu agrolesnických praktiků. Teprve v posledních letech se o agrolesnictví začala zajímat malá skupina zemědělců na orné půdě a několik jich zavedlo pásovou výsadbu dřevin na orné půdě

(tzv. Alley cropping). Lze konstatovat, že počet zemědělců zabývajících se agrolesnictvím se pohybuje ve stovkách. Tito zemědělci buď nedávno založili svůj agrolesnický systém, nebo jsou v pokročilé fázi svých plánů na realizaci agrolesnictví. Naprostá většina této skupiny (odhadem přes 95 %) vysazovala stromy v posledních 5 letech. Většina agrolesnických farmářů hospodaří na relativně suchých písčitých půdách, i když v poslední době začali agrolesnictví přecházet i zemědělci s jílovitými půdními typy.

Agrolesnictví v Nizozemsku je charakterizováno jako typické hnutí zdola nahoru. Počínaje rokem 2008 se seskupovali zemědělci se zájmem o agrolesnictví, aby posunuli realizaci agrolesnictví na svých farmách o krok dále. Tyto takzvané „provinciální studijní skupiny“ začaly v provinciích Noord-Brabant a Gelderland, následovaly iniciativy v dalších provinciích. V období 2018–2021 bylo z pověření ministerstva zemědělství připraveno několik zpráv o tom, jak by bylo možné rozšířit agrolesnictví v Nizozemsku. Bylo navrženo, že jednou z cest vpřed je propojit různé místní skupiny do zastřešující národní sítě. Cílem této sítě je vytvořit silné spojení mezi odborníky (farmáři a poradci), výzkumnými institucemi a tvůrci politik. Na konci roku 2021 byla založena společnost Agroforestry Netwerk Nederland (ANN). Od té doby ANN působí jako organizace, která se zavázala k agrolesnické praxi tím, že identifikuje a odstraňuje překážky a zpřístupňuje informace.

Agrolesnictví v Nizozemsku je novým hnutím a agrolesnické systémy zatím nepřinášejí mnoho produktů. Hodnotový řetězec pro produkty agrolesnictví proto neexistuje. Někteří aktéři potravinového řetězce se však zajímají o rozvoj agrolesnických produktů a hodnotových řetězců. Vzhledem k tomu, že tito aktéři působí na národní úrovni, bylo rozhodnuto, že Living Lab v Nizozemsku musí fungovat také na národní úrovni. V důsledku geografického zahrnutí celé země do LL byl počet potenciálních zúčastněných zemědělců velký. Potenciálně vysoce motivovaní farmáři byli osloveni individuálně. V rámci ANN byla vznesena samostatná výzva pro tvůrce politik a další příjemce, aby se přihlásili do LL.

Vznik Living Lab Nizozemsko

Počáteční LL byla založena v prosinci 2022, kdy se konalo první setkání. Druhé setkání se uskutečnilo v následujícím roce v květnu.

LL se skládá ze 16-ti osob. Odborníky zastupuje šest farmářů z různých zemědělských odvětví a různé úrovně zkušeností s agrolesnictvím. Součástí je také koordinátor sítě místních agrolesnických farmářů a také poradce pro drobné agrolesnické systémy. Zástupci politiky zahrnují tvůrce politik na národní i provinciální úrovni. Skupinu „ostatních příjemců“ tvoří developer hodnotového řetězce a pěstitel agrolesnické školky. Skupina ostatních příjemců je poměrně malá. V případě potřeby budou osloveni další účastníci z této kategorie, až bude konkrétnější, jaké nástroje budou vyvinuty. Obecně je tvorba LL považována za flexibilní. Zatímco se zaměřujeme na dlouhodobý závazek různých partnerů, očekává se, že složení skupiny se bude v průběhu let měnit, aby odpovídalo cílům projektu DigitAF se zájmy účastníků.

Agrolesnictví v praxi – Statek u Macháčků (ČR)

Popis farmy

Na našem statku v Huntířově na Železnobrodsku, v podhůří Jizerských hor se ekologicky staráme o 18 hektarů půdy. Pěstujeme zeleninu a ovoce v bio kvalitě a díky tzv. komunitou podporovanému zemědělství (KPZ) tvoříme společenství lidí, kterým záleží na zdraví, ale i zdravé krajině. Naše pozemky mají jihovýchodní sklon a nacházejí se v nadmořské výšce 430m.

Hospodařit jsem začal v roce 2006, nejdříve ještě s mým otcem, ale v roce 2010 jsem založil Statek u Macháčků na rodinných pozemcích, s hlavním záměrem pěstovat ovoce a zeleninu v bio kvalitě. Začal jsem na cca 1 ha původního polního sadu se vzrostlými ovocnými dřevinami (polo- a vysokokmeny jabloní, hrušní, švestek, třešní, a v řadách stromů rybíz), vysazených v řadách se vzdáleností 12-14 metrů. V meziřadí jsme začali pěstovat zeleninu jako je mrkev, petržel, pastinák, brambory, česnek, cibule, nejdříve jen pro potřeby rodiny, a následně od roku 2010 i pro naše zákazníky. Od začátku byla snaha fungovat v rámci KPZ (komunitou podporované zemědělství) produkcí biobedýnek, které jsme dováželi do Jablonce nad Nisou a Železného Brodu. Ze začátku se jednalo o zhruba 15 biobedýnek týdně. Postupně jsme začali rozšiřovat naše hospodářství a zakládali další polní sady na našich rodinných nebo koupených pozemcích. Z počátku jsme využívali meziřadí pro produkci trávy, sena pro dojně krávy. Postupně s nárůstem zájmu o biozeleninu se meziřadí rozoralo a začala se pěstovat zelenina (mrkev, cibule, cukety, dýně, červená řepa atd.), česnek a brambory. V současnosti hospodaříme společně s mojí ženou na našich pozemcích a produkujeme zejména zeleninu, ovoce a vážeme kytice. V roce 2023 jsme dosáhli produkce okolo 70 biobedýnek týdně, kdy odběrná místa jsou v Liberci, Jablonci nad Nisou, Železném Brodě, Turnově, Semilech.

Agrolesnictví

V roce 2023 jsme založili v rámci nového agrolesnického opatření další agrolesnické porosty s celkovou výměrou okolo 4 ha (0,6 ha na orné půdě a 3,4 ha na trvalých travních porostech). Povolené lesní dřeviny (dub letní, dub zimní, javor břek, javor mleč, habr, lípa srdčitá, jasan, jeřáb ptačí, jeřáb muk, jabloň lesní, třešeň ptačí, hrušeň lesní, ovocné slivoně asi 20 ks) jsme vysadili v řadách se sponem 14 x 7 m v řadě, s orientací řad sever-jih. Aktuálně jsme také začali chovat slepice na vajíčka a chtěli bychom využít mobilního kurníku pro jejich pasení v novém silvopastevním systému.

Agrolesnictví vlastně provozujeme od začátku našeho hospodaření a považujeme za přirozené pěstovat ovocné dřeviny se zeleninou, tak jak to dělali naši předci. Postupem času zároveň získáváme mnoho cenných zkušeností.

Ve výsadbách je orientace řad východ-západ, což je dáno svažítostí terénu, kdy jsme museli řady dřevin vysadit po vrstevnici. Starší výsadba má již velké vzrostlé stromy, které způsobují při severní straně stín, který působí velmi pozitivně na zadržování vláhy. Půda nám zde v letním horku méně vysychá. Naopak na jižní straně je půda velmi suchá, mnohdy při slabším dešti tam ani moc vláhy nespadne. Jelikož pro pěstování zeleniny používáme závlahový systém využívající kapkového potrubí, tak nám to tolik nevádí.

Zkušenost nám také říká, že výsadba a pěstování dřevin vyžaduje značnou péči, aby rostla dobře, zejména v prvních letech. Od začátku jde zejména o výběr kvalitních sazenic stromků, vhodných podnoží, zajištění jejich důkladné ochrany a opory pomocí kůlů a oplocení, a dále dostatečnou zálivku i okopávku, aby nedocházelo ke konkurenci trav. Samozřejmě záleží, na druhu dřeviny, například jabloň potřebuje podstatně více péče než švestka, co se týká konkurence travního drnu. Značnou škodu nám také na výsadbách ovocných stromů působí hryzci, což je problém myslím všeobecný. Polní sady jsou pro nás „srdcová“ záležitost - když to na jaře vše kvete, pak se zelená na stromech a jsou už v meziřadí vidět řádky zeleniny, květin...je to krása. Sklízíme ze stromů, z keřů, které jsou mezi stromy a pak i zeleninu a květiny z meziřadí, je to přinejmenším příjemný pocit.

Plány do budoucna

Agrolesnictví jsme vždy chtěli provozovat více, ale je to boj s byrokracií. Do současnosti byl velký problém pěstovat dřeviny na zemědělské půdě tak, abychom mohli pobírat klasické zemědělské dotace, jako ostatní zemědělci. Proto jsme rádi, že v roce 2023 vznikl nový dotační titul agrolesnictví. Doufáme jen, že se bude i dále upravovat, aby nebyl tak restriktivní, a bude umožňovat skvělé funkční výsadby. Kdybychom měli více vlastních pozemků, tak je také osázíme a dáme jim tak vyšší hodnotu, jak ekonomickou tak i ekologickou a estetickou.

Plánované akce v ČR:

REFOREST & DIGITAF Workshop

Na podzim letošního roku bychom rádi opět zorganizovali další REFOREST & DIGITAF Workshop, přičemž místo a termín upřesníme ve 2. kvartále letošního roku.

7. Evropská konference o agrolesnickém hospodaření – kongres EURAF 2024

Termín: 27.-31.5.2024

Místo: Mendelova univerzita, Brno, ČR

Jak již bylo avizováno v minulém vydání newsletteru, ve dnech 27.-31.5.2024 se v Brně uskuteční 7. Evropská konference o agrolesnickém hospodaření.

Hlavními tématy konference jsou ALS a životní prostředí, ALS produkce – Kvalita, bezpečnost a udržitelnost, Ekonomika a politika ALS, ALS ve společnosti a kultuře a ALS v praxi.

Na konferenci budou přednášet renomované osobnosti z oblasti ALS, jako Patrick Worms, zástupce společnosti CIFOR-ICRAF – Centra pro mezinárodní výzkum lesnictví a Světové agrolesnictví, dále Michael A. Gold, profesor a zástupce ředitele Střediska pro agrolesnictví na Univerzitě Missouri (UMCA), který se věnuje výzkumu, vzdělávání a osvětě v oblasti ALS posledních 40 let, Rowan Reid, přední postava v rozvoji programů vzdělávání a rozšíření ALS v Austrálii a další.

Speciálním hostem konference bude také Eurokomisař pro zemědělství pan Janusz Wojciechowski.

Detailní program konference naleznete na linku níže stejně jako link pro registraci Vaší účasti, přičemž nezapomeňte na zvýhodněné vstupné pro farmáře a členy EURAF.

V případě zájmu o členství v EURAF je možné se i nyní registrovat podáním přihlášky do Českého spolku pro agrolesnictví dle pokynů níže.

Pokud byste měli ke konferenci jakékoliv dotazy, neváhejte kontaktovat přímo jednu z organizátorů této akce, prof. Bohdana Lojku a Dr. Jakuba Houšku a v květnu se na EURAF 2024 těšíme na viděnou.

Program konference: <https://www.euraf2024.mendelu.cz/34928-programme>

Registrace na konferenci: <https://aimgroup.eventsair.com/7th-european-agroforestry-conference/euraf24-reg/Site/Register>

Registrace EURAF: <https://agrolesnictvi.cz/knihovna/ostatni-dokumenty/>

